

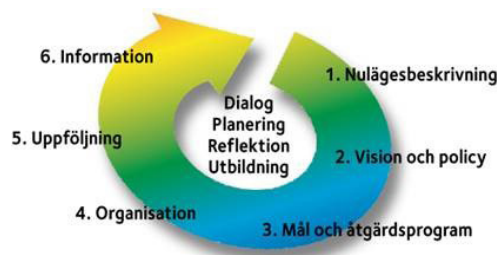

MILJÖARBETE I SLAKA-NYKILS PASTORAT

I Slaka-Nykils pastorat värnar vi Guds goda skapelse. Vi ska vara en förebild och medverka till en hållbar utveckling för nuvarande och kommande generationer. Det sker både genom att vi tar ett eget ansvar för hållbarhetsfrågan och inspirerar andra.

Vårt miljöarbete är strukturerat och följer Svenska kyrkans modell ”Kyrkornas miljödiplomering – för en hållbar utveckling”. Vi gör nulägesbeskrivningar som är grunden för åtgärder och delmål.

Vi följer upp åtgärderna, gör nya nulägesbeskrivningar som i sin tur blir grund för nya delmål och åtgärder. Vårt fokus är hela tiden att hitta åtgärder som förändrar.

Bilden beskriver Svenska kyrkans modell för strukturerat miljöarbete

Innehåll

Vision, övergripande mål och policy.....	3
Organisation för miljöarbetet.....	4
Utgångsläget.....	5
Delmål och åtgärdsprogram.....	5-8
Uppföljning och information.....	9

Bilder och illustrationer

Omslag: Susanne Engman/IKON
Sidan 5: Daniel Lönnbäck/IKON
Sidan 6: Klara Grundström/IKON
Sidan 7: Emma Berkman/IKON

Bilagor

- 1 Nulägesbeskrivning 2018
- 2 Mål och åtgärdsprogram
- 3 Kompetensplan
- 4 Genomförda utbildningar
- 5 Miljörelaterade lagar som direkt berör pastoratets verksamhet
- 6 Miljörisker och nödlägesberedskap

Vision och övergripande mål

Vision

Slaka Nykils pastorat ska bli klimatneutralt. Vi som verkar inom pastoratet ska värna Guds skapelse och medverka till en hållbar utveckling för nuvarande och kommande generationer genom eget ansvar och inspiration till andra.

Övergripande mål

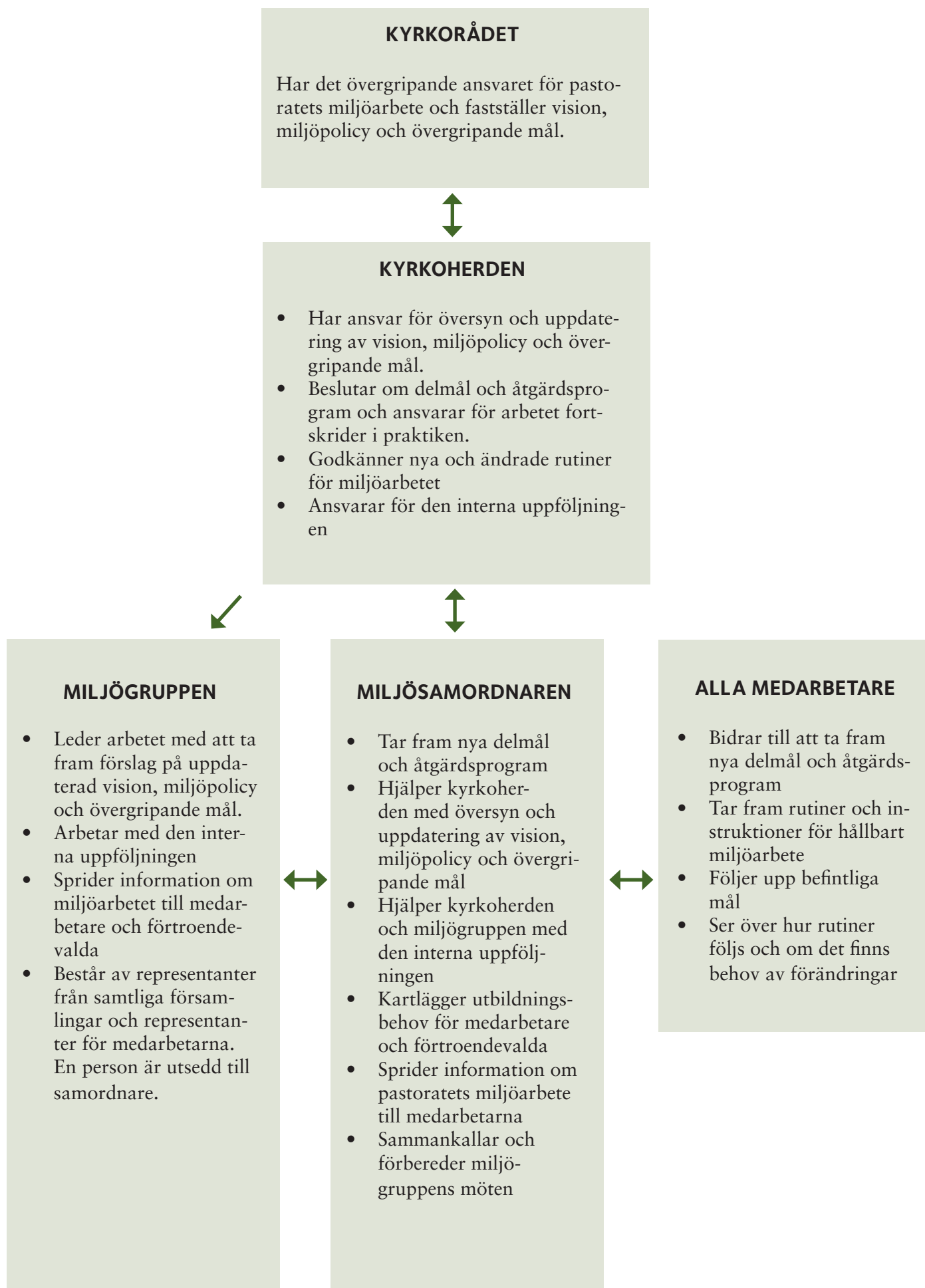
- Pastoratets verksamhet ska genomsyras av omsorg om skapelsen
- Vi ska bli klimatneutrala till år 2045
- Vi ska minska vår klimatpåverkan med minst 40 % till år 2030, inom de områden som är mätbara

Policy

- I all verksamhet och alla beslut arbeta för en hållbar, solidarisk och rättvis utveckling som följer gällande lagstiftning inom miljöområdet.
- Genom praktiska exempel medverka till en attitydförändring som leder till en hållbar livsstil.
- Sprida kunskap och goda idéer genom information och kommunikation samt motivera och inspirera församlingsbor.
- Att allt arbete i pastoratet ska präglas av kretsloppsprincipen, d v s det som utvinns ur naturen ska på ett hållbart sätt kunna användas, återvinnas eller slutgiltigt omhändertas med minsta möjliga miljöpåverkan. När vi gör inköp eller gör upphandlingar väljer vi:
  - hållbart
  - närproducerat
  - säsongsanpassat
  - ekologiskt
  - miljö- och fairtrademärkt
- Bedriva miljöarbetet som en kontinuerlig process, där vi ständigt följer upp, utvecklar och förbättrar.

Organisation för miljöarbetet

Utgångsläge (februari 2018)

Slaka-Nykils pastorat bildades 2014 genom en sammanslagning av de kyrkliga samfälligheterna i Skeda-Slaka och Nykil-Gammalkil-Ulrika. Då var Skeda-Slaka redan miljödiplomerade i fas 1. Sedan dess har miljöperspektivet funnits med på olika sätt i våra verksamheter. Flera punktinsatser har gjorts, men vi har inte arbetat långsiktigt och strukturerat.

18 maj 2017 beslutade kyrkorådet att fortsätta processen för att kunna miljödiplomera hela pastoratet i fas 1 och sedan gå vidare till fas 2 (§468). Det praktiska arbetet startade i början av 2018. Vi tog med oss det vi lärde oss i den tidigare miljödiplomeringen och började arbetet med att införa ett strukturerat arbetssätt med delmål och åtgärdsplaner.

Utgångsläget beskrivs mer detaljerat i Nulägesbeskrivningen (Bilaga 1).

Delmål och åtgärdsprogram

Nedan finns en sammanfattning per delområde. Delmålen och åtgärdsprogrammet är beslutat av Kyrkoherden. En mer detaljerad beskrivning finns i Bilaga 2.

Pastoral verksamhet

Delmål

Odla egna altarblommor.

Åtgärdsplan

- Utöka det redan påbörjade arbetet med odling av blommor lämpliga för snitt genom att anlägga nya rabatter med perenner där det saknas och odla sommarblommor i pallkragar med barnen i verksamheterna.
- Sprida i olika verksamheter att man gärna får bidra med hemodlade blommor.
- En form arbetas fram för hur vi kommunicerar ut det i verksamheterna och hur kommunikationen med berörda vaktmästare ska fungera.

Status ● ●

Vi har börjat att odla altarblommor i pallkragar i Skeda och även utökat en del rabatter. Det betyder att vi använder hemodlade altarblommor under största delen av växtperioden. Under resten av året är vi sparsamma med altarblommor och när vi firar gudstjänst i församlingshemmen avstår vi från altarblommor.

Vi fyller ut köpta buketter med grönt från vår närmiljö runt kyrkor och församlingshem när det är möjligt.

Det återstår en del arbete kring att engagera församlingsborna i arbetet med egenodlade altarblommor.

Delmål

Samtliga församlingar ska ha fått minst en möjlighet att delta i fördjupat teologiskt samtal under året samt minst en gudstjänst per år med miljötema.

Åtgärdsplan

- Församlingsaktiviteter i form av föreläsningar, Earth Hour-gudstjänst, samtalsgudstjänster och liknande.
- I samband med kyrklägrets start i Ulrika rikta den planerade vandringen så att samtalen har miljötema.

Status ●

Det har varit gudstjänster på miljötema i hela pastoratet. Samtalsgruppen i Skeda har lyft miljöfrågan och det har varit föreläsningar som på olika vis haft koppling till miljö i Lambohov och Nykil-Gammalkil.

Kyrklägret startade med en vandringsgudstjänst i Ycke urskog på tema miljö.

Delmål

Medvetandegöra miljöengagemanget i predikningar och andakter och peka på hopp.

Åtgärdsplan

Planera in en stående punkt på medarbetarsamlingarna där vi pratar och delar med oss av miljöhopp och inspiration till andakts- och predikomaterial.

Status ●

Det finns inte många söndagar med teman eller texter som har en direkt miljökoppling, men miljön berörs på olika sätt ändå. Speciellt gäller det när vi anknyter till vår människosyn att vi är skapade till Guds avbild med det gudomligt givna ansvaret att vårda och bruka skapelsen.

Delmål

Minst en gång per år ha tema miljö i barn och ungdomsgrupper.

Åtgärdsplan

Hitta ett material som är pedagogiskt och konkret för rätt åldersgrupp att arbeta med i alla grupper.

Status ●

Vi har utgått från det material vi redan har och ser att våra barn- och ungdomsgrupper har haft aktiviteter kopplade till miljön vid flera tillfällen under 2019.

Barnkörerna och barnmusiken har sjungit om skapelse och miljö.

Förvaltning och ekonomi

Delmål

Att ha en grön process för budget och verksamhetsplanering där alla beslut tas med hänsyn till miljöpåverkan.

Åtgärdsplan

Göra en miljökonsekvensanalys inför varje större beslut samt ha med en del i budgetens inledande text som belyser tagen miljöhänsyn.

Status ●

Miljöfrågan finns med i underlaget som tas fram inför budgetäskanden och verksamhetsplaner. Ett konkret resultat av det är att allt livsmedel som köps in till olika verksamheter numera köps från ett gemensamt konto och därigenom kan användas över verksamhetsgränserna. Det gör att vi hushållar bättre med resurserna.

Byggnader

Delmål

Elförbrukningen ska minska med 5 % under perioden 2015 till 2019.

Åtgärdsplan

- Genom att släcka i oanvända rum och stänga av skärmar och annat strömkrävande, samt ta fram information för att påminna alla om att göra det och varför.
- Översyn av ljuskällor och byta där det finns energisnålare alternativ.
- Vid renoveringar installera sensorer i lämpliga utrymmen för att minska onödig belysning, samt se över uppvärmningssystem och budgetera för att byta till energisnålare alternativ.

Status ●●

De åtgärder vi genomfört har lett till en minskad energiförbrukning under perioden med 4,68%. Vi är inte riktigt i mål, men mycket nära.

Kyrkogårdar och markanläggningar

Delmål

Främja biologisk mångfald genom att utse minst två platser där vi kan anlägga ängsmark istället för klippt gräs.

Åtgärdsplan

I samråd med alla som kan tänkas vara berörda utse plats.

Status ●

Nya platser är utsedda, bl a vid parkeringen vid Nykils kyrka och i minneslundan på Skeda kyrkogård.

För att ytterligare främja den biologiska mångfalden slutar vi klippa runt murar och andra vägnära områden.

Delmål

Ordna kända rutiner för service av maskiner för att minska vår miljöpåverkan.

Åtgärdsplan

Ta fram instruktioner, göra dem lättillgängliga och ordna listor där det finns möjlighet att rapportera att service utförts

Status ●

Klart

Varor och tjänster - inköp

Delmål

Alla inköp ska göras i riktlinje med vår miljöpolicy.

Åtgärdsplan

Länka till ramavtalen på intranätet.

Ta fram en lathund med frågor man bör ställa sig inför varje inköp med utgångspunkt från miljöpolicyen.

Status ●

Länk till alla ramavtal finns på intranätet tillsammans med information om kundnummer och annat som behövs för att göra inköp där vi har ramavtal.

Ett resultat av detta är att administrationen har styrt över inköp av bl a kontorsmaterial och IT-utrustning till företag som tecknat ramavtal med Svenska kyrkan.

Pysel görs så långt det är möjligt med material som finns hemma och vi köper inte in nytt material i full uppsättning till varje tillfälle.

Delmål

Ha kontroll på våra inköp.

Åtgärdsplan

Årlig sammanställning på alla fakturor över 10 000 kr .

Status ●

Miljögruppen gick igenom en lista på alla inköp över 10 000 kronor för att se om miljöhänsyn tagits vid inköp/upphandling. Vi kan konstatera att en del saker behöver ses över och att nya rutiner behöver skapas för att miljöaspekten ska väga tyngre vid inköp och upphandlingar.

Transporter och kommunikation

Delmål

Kartlägga, medvetandegöra och planera resandet inom pastoratet.

Åtgärdsplan

- Samåkning och bussåkning, samtal på medarbetarsamlingar för att se vad som har gjorts och vad som är rimligt att göra
- Göra en resepolicy nationellt och internationellt
- Köpa eller budgetera för inköp av elcyklar och elbil.

Status ●

På en medarbetarsamling på temat transport har vi diskuterat hur vi kan underlätta samåkning och utnyttja både resan i sig och den väntetid som kan uppstå när inte alla i bilen är klara samtidigt.

Pastoratet har också busskort för resor i tjänsten.

Resepolicyn är antagen av kyrkorådet och läggs fram för kyrkofullmäktige i vår.

Vi kommer att köpa in en elcykel som placeras i Lambohov. Vid behov kan det bli aktuellt med någon mer elcykel på annat håll i pastoratet.

Vi kommer inte att köpa in en elbil utan väljer istället att hyra bil när det underlättar transport av material och samåkning när många ska till samma plats.

Kemikalier och avfall

Delmål

I samtliga verksamhetslokaler, verkstäder och på kyrkogårdarna ha möjlighet att sortera ut alla typer av förekommande avfall samt ha tydlig information om vad som ska slängas var. På så vis minska mängden osorterat avfall med 20 % per år.

Åtgärdsplan

Skapa en plan för en fungerande sortering och hanteringsplan hela vägen till återvinningen.

Status ●

Vi har skapat en fungerande kedja för återvinning av våra sopor. Detta har inte resulterat i minskad mängd sopor, men vi har nu säkerställt att vårt avfall hamnar på rätt ställe och kan tas om hand på ett bra sätt.

Delmål

Tillse att vi har en säker kemikaliehantering och att alla medarbetare som köper in och/eller använder kemikalier ska ha gått grundläggande miljöutbildning.

Åtgärdsplan

Fortbildning i kemikaliehantering för vaktmästarna som sedan för ut relevant information till övriga personal och berörda.

Status ●●

Alla som köper in/använder kemikalier går en grundläggande utbildning i mars 2020. Efter utbildningen har vi den kunskap som krävs för att ytterligare säkra vår kemikaliehantering.

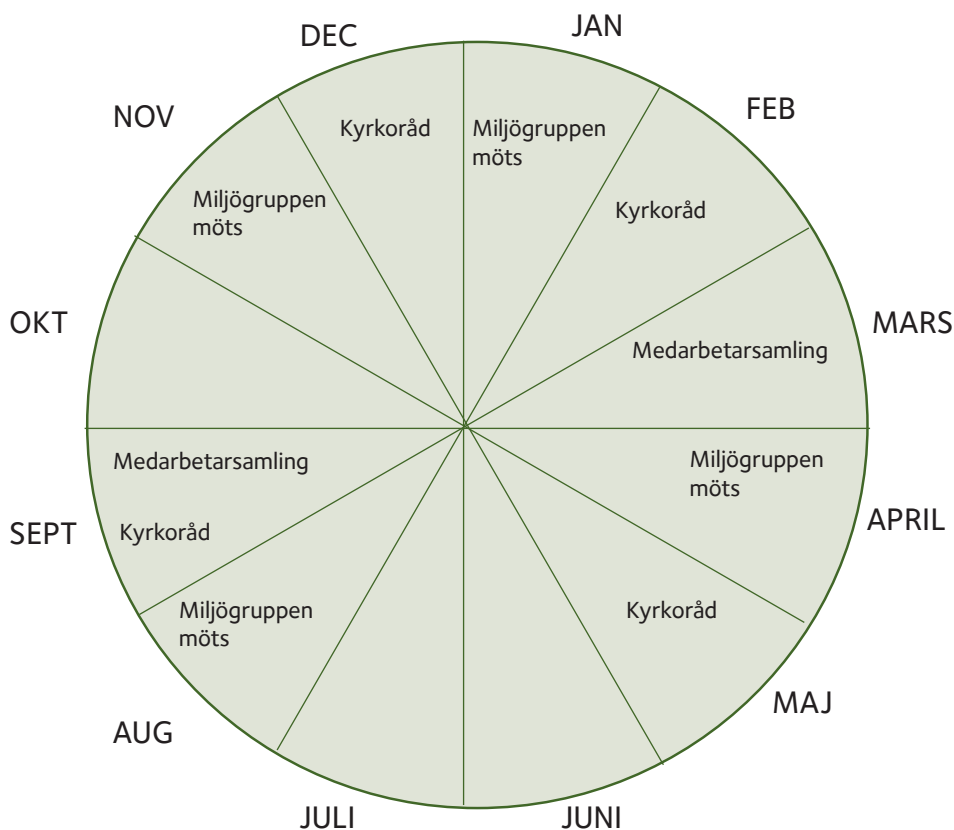
Information och uppföljning

Det är viktigt att vi gör vårt arbete för miljön känt för andra. Vi måste också se till att hålla frågan levande bland medarbetare, förtroendevalda och församlingsbor. I det arbetet ingår också att säkerställa att vi har tillräcklig kompetens för att agera rätt ur ett miljöperspektiv. Pastoratets kompetensplan finns i bilaga 3. Genomförda utbildningar i bilaga 4.

På pastoratets intranät finns information om våra rutiner för inköp och tjänsteresor. Där finns också information om pastoratets miljöarbete och länkar till Hållbarhetsportalen där alla kan hämta information och inspiration kring hur vi praktiskt kan arbeta med miljöperspektivet i vår verksamhet. I Hållbarhetsportalen finns också en förteckning över de miljörelaterade lagar och regler vår verksamhet kan tänkas omfattas av. De lagar som direkt berör pastoratets verksamhet redovisas i bilaga 5. Riskbedömning och nödlägesberedskap finns i bilaga 6.

Vi kommer att informera församlingsbor och andra externa intressenter genom pastoratets webbplats, i församlingsbladet Kyrkstöten och på Facebook. Vi ska fokusera på åtgärder som förändrar i vår kommunikation.

Miljöarbetet ska vara en stående punkt på agendan i våra församlingsråd och miljögruppen ska rapportera i kyrkorådet en gång i kvartalet. Vi har tagit fram ett årshjul för att tydliggöra för medarbetare och förtroendevalda hur den fortsatta processen ser ut och även säkra att förslag på nya delmål och åtgärder kommer fram. Vartannat år gör vi en extern uppföljning och en ny diplomering.

Miljögruppen

- uppdatera vision och policy, skapa/uppdatera övergripande mål - vartannat år
- intern uppföljning
- sammanställning av inköp över 10 000 kronor - januari varje år
- Information
- 4 gånger/år

Medarbetarsamling

- nya delmål och åtgärdsprogram
- rutiner och instruktioner för hållbart miljöarbete
- uppföljning av befintliga mål
- översyn av rutiner, uppföljning och förändring
- 2 gånger/år

Kyrkoråd

- fastställa vision, policy och övergripande mål
- uppföljningsinformation
- 4 gånger/år